

IHMISEN OIKEUS TULLA POTILAAKSI JA OLLA POTILAS

ThT TINA NORDMAN
10.11.2006

TUTKIMUKSEN VIITEKEHYS

- I Hoitotiede, joka kuuluu humanitieteiden traditioon ; (Eriksson 1988/2001, 1993, 1994, 1995)
- I Filosofinen hermeneutiikka (Gadamer 1999) – hermeneuttinen kuva
- I HUS 'Potilaan maailma'- tutkimushanke, Evo -rahoitus

TARKOITUS JA KYSYMYKSENASETTELU (Nordman 2006)

- I Tutkimuksen tarkoituksena on sekä hoitotieteen perspektiivistä että hermeneuttisella lähestymistavallaan syventää ymmärrystä ihmisen oikeudesta tulla potilaaksi ja olla potilas.

TUTKIMUKSEN KYSYMYKSET JA KESKEISET KÄSITTEET

- Mitä tapahtuu ihmiselle kun hänestä tulee potilas ja hän joutuu kärsimään ?
 - Mikä hoitavassa kulttuurissa mahdollistaa sen, että ihminen saa oikeuden olla ja tulla potilaaksi ?
- Keskeiset käsitteet : Potilas kärsivä ihminen; Tulla potilaaksi ei niinkään olla potilas; Hoitava kulttuuri, joka sisältää hoitamisen arvoperustan. Aikaisemmissa tutkimuksissa hoitokulttuuri liittyy organisaatioon, ilmapiiriin, osastoon ym. Sairaanhoidajat eivät tunne hoitokulttuuria.

Tietojenkeruu tapahtui 10 eri yksikössä sisätauti- ja neurologian klinikoilla yhdessä yliopistollisessa keskussairaalassa.

1. KYSELY; MITÄ ON HOITOKULTTUURI, POTILAS JA MITÄ IHMISELLE TAPAHTUU KUN HÄNESTÄ TULEE POTILAS ?,
 - I 57 SAIRAAAN- JA PERUSHOITAJAA; TULKINTA (Gadamer 1999, Ödman)
2. HAASTATTELU; MITÄ ON TULLA JA OLLA POTILAS?
 - I 11 POTILASTA; TULKINTA (Gadamer 1999)

TULKINTA

- I Tietojentulkinta on tapahtunut kahdessa eri tasossa
- I Ensimmäinen taso sisältää osatutkimusten aineiston, ja ne tulkittiin siinä järjestyksessä missä ne kerättiin.
- I Toisessa tasossa , joka perustuu ensimmäiseen tason tuloksiin, sisältää kolme tietotasankoa : MUODOSTUMA, KOROSTUS ja LAILLINEN KUVA. Tietotasangot ovat metaforisesti johdettu Gadamerin(1999) teksteistä ja ne muodostavat yhtenäisen kokonaisuuden (vrt kuva)

TULOKSET – MUODOSTELMA

Hoitokulttuuri:

Se rakentuu hoitotraditioon, joka koostuu jatkumoon majatalon ja leirin välillä.

- ! Majatalo välittää toivon ja vastuun
- ! Majatalo liittyy siihen, että hoitaja suojelee ja puolustele potilasta, joka on vuoteessa.
- ! Leiri välittää suojan ja vuoteen.
- ! Leiri liittyy siihen, että hoitaja tarjoaa vuoteen ja levähdyspaikan potilaalle.

TULOKSET – MUODOSTELMA

Kun ihmisestä tulee potilas kärsivänä ihmisenä

- ! tämä on ainutlaatuinen **tapautuma** joka sisältää kokemuksia: epäily, vastuu, syyllisyyttä ja vapaus. Tapahtumaan liittyy hoito, elämä ja sairauden kokemukseen.
- ! Tapahtumassa on kolme **tienhaaraa** jotka antaa suunnan (ponnistella, kilpailu, 'pysähdys') kun ihmisestä tulee potilas kärsivänä ihmisenä. Tienhaarat ovat ihmisen ajatus (tietoisuus, arvokkuus), valinta (luopua, uhrata) ja terveys.

KOROSTUKSEN TULOS

Kierkegaardin (1813-18) mukaan:

Existenssi liike jota kutsutaan kehitykseksi kohti hyvää, siitä huolehtii ihminen minä itse, tämä tarkoittaa että hän on vastuussa ihmisen (olemassaolo) tehtävistä Kun ihminen silmääräpäykessä astuu moninaisuuden ohi liikkeestä tulee keskeytymätön ja hänestä tulee epätoivoiseksi, valintoja tekevä ja katuva Kun ihminen on valintoja tekevä hän saa rohkeuden ja arvokkuuden jatkaa keskeytymättömässä liikkeessä

Korostus : Kun ihmisestä tulee potilas kärsivänä ihmisenä tämä tapahtuu liikkeen muodossa ihmisen eksistenssi tasolla missä minä itse kannan vastuun liikkeen suunnasta kohti kärsimystä Liikkeen yhteys koostuu kärsimyksestä, terveydestä ja ihmisen arvokkuudesta. Liike, joka on keskeytymätön, sisältää merkityksellisiä tienhaaroja, jotka ulkoisesti näyttäytyvät valintana ja epäilynä; **sisäisesti** epätoivona, valintoja tekevänä (vastuu) ja katumuksena Potilaksi tuleminen päättyy kärsimykseen joutumisella ja syyllisyyden katumuksella Ihminen kokee, että hän sovitaa syyllisyyden. Hänellä on ymmärrys omasta arvokkuudestaan ja ihmisyyden tehtävästä, joka sisältää vastuun omasta elämästä ja muista

KOROSTUKSEN TULOS

Levinaksen (1906-1995) mukaan:

Vieraanvarainen asuminen pohjautuu ideaan hyvästä ja eettisestä käskystä. Vieraanvaraisuus tarjotaan kun asumisesta tapahtuu liike kohti maailmaa Valo on välttämätön jotta vieraanvaraisuutta voidaan tarjota. Valo on Toisen kasvoissa ja hyvän visiossa. Valon ja järjestyksen avulla ihminen voi vapautua omistamistaan elementeistään. Täten ihminen voi tarttua elementteihin ja ne täytyy substanssilla Toisen vaatii toiselta ihmiseltä vastuun ottamista . Toinen näyttää kasvons visiona ja löytämällä toinen ihminen on vieraanvarainen

Korostus : Vieraanvarainen hoitava kulttuuri perustuu substanssiin hoitamisesta , eettisyydestä ja hyvästä Nykyaikaisen hoitavan kulttuurin järjestyks on tietoinen traditioon liittyvä valinta. Traditio liittyy hoitamisen substanssiin ja hoitokulttuurin juuriin. Nykyaikaisen hoitavan kulttuurin traditio näyttää valona kärsimyksen lievittämisenä Hoitavassa kulttuurissa on keskeisiä substanssiäiteisiä muotoja jotka ovat vastuu, terveys (tervehtiä) ja myötäeläminen. Näitä muotoja viijellään yhteisesti kulttuurissa. Myös valo levittäytyy kulttuurissa ja kulttuurista. Valo ja substanssi johdattavat yhdessä hoitaja tarttumaan substanssiäiteisiä muotoja hoitamisesta ja kutsusta jotta potilaalle tarjotaan mahdollisuus olla ja tulla potilaaksi ja saada paiknan missä levätä.

LAILLINEN KUVA : IHMINEN POTILAANA HOITAVASSA KULTTUURISSA

- ! Laillinen kuva syntyy, kun ensin osat (hoitokulttuuri ja tulla/olla potilas) yhdistetään uuteen kuvaan ja sitten tulos verrataan tutkimuksen lähtökohtiin.
- ! Laillinen kuva sisältää perustan ja kolme näkökulmaa
- ! Perusta, joka liittää näkökulmat yhteen, koostuu claritaksesta (valo), arvokkuudesta ja terveydestä
- ! Kolme näkökulmaa :
 - ! Yhteinen – joka koostuu vieraanvaraisen hoitamisen kulttuurista
 - ! Suhteellinen – joka sisältää kutsun ja terveyden
 - ! Yksittäinen - joka koostuu potilaasta kärsivänä ja arvokkaana ihmisenä

JOHTOPÄÄTÖKSET :

- ! OIKEUDEN TULLA JA OLLA POTILAS PERUSTUU SIIHEN , ETTÄ HOITAVASSA KULTTUURISSA ON PERUSMUOTO JA JÄRJESTYS. TÄMÄN PERUSMUODON JA JÄRJESTYKSEN HOITAJAT YHDESSÄ YLLÄPITÄVÄT.
- ! VIERAANVARAISEN HOITAVAN KULTTUURIN PERUSMUOTO ON CLARITAS, TERVEYS JA ARVOKKUUS. PERUSMUOTO LUO POTENTIAALIN.
- ! NÄMÄ ASIAT MYÖTÄVAIKUTTAA SIIHEN, ETTÄ POTILAS ON VAPAAUS JOUTUA KÄRSIMÄÄN JA ETTÄ HÄNEN KÄRSIMYKSENSÄ LIEVITETÄÄN JA ETTÄ HÄN SAA OIKEUDEN TULLA JA OLLA POTILAS

Kiitos !

tina.nordman@hus.fi